

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetdirektörer Lt
Redovisningsdirektörer Lt
Finansdirektörer Lt
Landstingsekonomer

Vårpropositionen och vårändringsbudget för år 2016

Den 13 april presenterade regeringen 2016 års vårändringsbudget för 2016 (2015/16:99) och 2016 års ekonomiska vårproposition (2015/16:100). Vi sammanfattar de förslag inom olika områden som berör landstingen åren 2015–2020. Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) egna kommentarer skrivs i *kursiv stil*.

Den ekonomiska vårpropositionen syftar till att ange politikens inriktning för perioden 2016–2020. Vårändringsbudgeten anger förändringar i årets budget. Eftersom inga förslag på förändringar finns så tillkommer inga medel till landstingen i Vårpropositionen.

I Vårpropositionen nämns inte satsningen på 10 miljarder kronor i välfärdstjänster utan den ligger utanför. Vi har ändå valt att kommentera denna satsning.

Ekonomi

Regeringens bedömning av den makroekonomiska utvecklingen

BNP-tillväxten i omvärlden var måttlig 2015 och i många framväxande ekonomier bromsade tillväxten in. En ökad osäkerhet om den framtida utvecklingen har under inledningen av 2016 bidragit till att skapa osäkerhet på de finansiella marknaderna. Regeringen pekar på en ovisshet om stabiliteten i den kinesiska tillväxten och en svagare ekonomisk utveckling i många råvaruberoende ekonomier. Man nämner även att det finns tecken på en försvagning av den ekonomiska utvecklingen i många avancerade ekonomier. I Sveriges viktigaste exportmarknad, euroområdet, förväntar regeringen en starkare investeringsutveckling, understödd av en fortsatt expansiv penningpolitik och en mindre åtstramande finanspolitik. Regeringen förutser att detta, tillsammans med låga energi- och råvarupriser, ska bidra till en starkare återhämtning i euroområdet 2017.

I övriga Norden prognostiserar regeringen en svag utveckling. I Norge väntas investeringarna minska väsentligt till följd av det låga oljepriset. BNP för norska fastlandet växte bara med 1,1 procent 2015 och tillväxttakten beräknas inte stiga förrän 2017. Finsk ekonomi är i hög grad exponerad mot Ryssland, där BNP minskat kraftigt, och regeringen räknar med att finsk BNP-tillväxt stannar på 0,5 procent i år och drygt 1 procent 2017. Sammantaget är Regeringens bedömning att tillväxten i omvärlden återigen kommer att ta fart 2017.

Regeringens BNP-prognos ligger lägre än förbundets bedömningar i MakroNytt 1/2016 för 2016–2018. En förklaring kan vara att regeringens beräkningar är baserade på SCB:s befolkningsprognos från februari 2016, som visar svagare befolkningstillväxt än den befolkningstillväxt från november 2015 som låg till grund för beräkningarna i MakroNytt.

Tabell 1. Sammanfattningstabell över regeringens prognos i vårpropositionen

Procentuell förändring om inte annat anges, prognos 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP ¹	3,8	3,5	2,5	2,0	2,2	2,7
Arbetade timmar ¹	1,0	1,9	1,7	0,7	0,7	1,0
Arbetslöshet ²	7,4	6,8	6,3	6,4	6,5	6,6
BNP-gap ³	-0,9	0,2	0,5	0,3	0,0	0,0
Timlöner ⁴	2,4	3,1	3,3	3,4	3,4	3,4
KPIF, årsgenomsnitt	0,9	1,3	1,8	2,0	2,1	2,0
Prisbasbelopp	44 500	44 300	44 700	45 300	46 400	47 900
Finansiellt sparande i off. sektor ⁵	0,0	-0,4	-0,7	-0,4	0,1	0,7
Konsoliderad bruttoskuld ⁵	43,4	42,5	41,1	40,3	39,1	36,9

¹Kalenderkorrigerade. ²Procent av arbetskraften. ³Procent av potentiell BNP.

⁴Konjunkturlönestatistiken. ⁵Andel av BNP.

Källa: 2016 års vårproposition.

Enligt regeringen återhämtar sig svensk ekonomi i snabb takt från en lång period med lågt resursutnyttjande. BNP-tillväxten var hög 2015 och regeringen bedömer att den blir hög även 2016. Förtroendeindikatorer för tillverkningsindustrin tyder på en fortsatt hög exporttillväxt 2016, även om förtroendet minskat något i början på året. Hushållens konsumtionstillväxt steg 2015. Flera faktorer tyder, enligt regeringen, på en fortsatt hög konsumtionstillväxt. Enligt Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer är hushållen mycket optimistiska om sin egen ekonomi. Därutöver gynnas utvecklingen av låga räntor, ett i utgångsläget högt hushållssparande och höga reallöneökningar samt av att arbetslösheten minskar.

Enligt regeringen väntas även den offentliga konsumtionen växa i hög takt både 2016 och 2017, främst till följd av asylmottagandet. Behovet av kommunala välfärdstjänster ökar också på grund av stora demografiska förändringar, med fler barn och äldre i befolkningen och en större befolkning. Dessutom väntas regeringens satsningar inom vård, skola och omsorg bidra till konsumtionstillväxt de närmaste åren.

De fasta bruttoinvesteringarna växte i hög takt 2014 och 2015, bland annat till följd av en stark ökning av bostadsinvesteringarna. Regeringen förväntar fortsatt hög tillväxt av bostadsinvesteringar 2016, men därefter väntas en avmattning till följd av att resursutnyttjandet inom byggsektorn blir ansträngt. Även de offentliga investeringarna bedöms av regeringen växa i hög takt 2016 och 2017. Man påpekar att det finns ett stort behov av investeringar i kommunsektorn till följd av den demografiska utvecklingen och av att äldre infrastruktur behöver ersättas.

Till följd av den snabba efterfrågetillväxten beräknas antalet sysselsatta öka starkt både 2016 och 2017. Sysselsättningen i kommunsektorn väntas lämna ett stort bidrag till ökningen under hela prognosperioden. Regeringens bedömning är att den kommunala konsumtionen ökar snabbt, bland annat till följd av att det stora antalet asylsökande bidrar till ett behov av fler anställda i kommunsektorn.

Arbetslösheten väntas sjunka från 7,4 procent år 2015 till 6,3 procent 2017. Det ökade resursutnyttjandet beräknas enligt regeringen medföra ett större utrymme för företagen att höja sina priser, med stigande inflation som följd.

Regeringen anser att osäkerheten om den makroekonomiska utvecklingen är stor. Man pekar på tillväxten i euroområdet samt hushållens och företagens framtidsförväntningar som källor till osäkerhet. Ytterligare en källa till osäkerhet är enligt regeringen Migrationsverkets prognos över antalet asylsökande. Man påpekar också att osäkerheten ökar i takt med prognoshorisontens längd. Av dessa skäl har tyngdpunkten i propositionens framställning av den makroekonomiska utvecklingen lagts på 2016 och 2017 medan utvecklingen 2018 – 2020 redovisas i ett separat avsnitt med två alternativa scenarier.

Frågor om Ekonomi kan ställas till Bo Legerius tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Regeringens skatteunderlagsprognos

Regeringens skatteunderlagsprognos visar en total ökning på 31,7 procent för perioden 2014–2019, vilket är lite mindre än den prognos SKL publicerade i februari (MakroNytt 1/216). Regeringens enda kommentar till prognosen är att den relativt starka ökningstakten 2016 och 2017 främst förklaras av en stark lönesummeökning.

Tabell 2. Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014–2019
Reg, apr	3,2	5,0	5,7	5,4	4,6	4,3	31,7
ESV, apr	3,2	5,6	5,4	4,7	4,1	3,8	30,0
SKL, feb	3,2	4,9	5,6	5,6	5,2	4,4	32,5

Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen, SKL.

Skillnaden mellan regeringens och SKL:s prognos förklaras främst av att SKL i februari prognostiserade större ökning än regeringen av såväl arbetade timmar som timlön år 2018.

Frågor om Skatteunderlaget kan ställas till Bo Legerius, tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Kommunalekonomisk utjämning

Anslaget kommunalekonomisk utjämning

Eftersom inga skarpa förslag finns om förändringar i anslaget för kommunalekonomisk utjämning i Vårpropositionen utan kommer i Budgetpropositionen i höst så gäller de uppgifter som fanns i EkonomiNytt 14/2015 oförändrat.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämning kan ställas till Mona Fridell tfn 08-452 79 10, Signild Östgren tfn 08-452 77 45, avdelningen för ekonomi och styrning.

Preliminär fördelning av tio miljarder till välfärden

Regeringen har informerat, vid sidan av Vårpropositionen, att en satsning om 10 miljarder kommer till kommuner och landsting från år 2017. Pengarna till kommunsektorn kommer dels att fördelas på samma sätt som via det kommunalekonomiska utjämningsystemet dvs. i kronor per invånare, dels med en fördelningssnyckel där hänsyn tas till antal asylsökande och nyanlända.

Av tillskottet som fördelas per invånare erhåller kommunerna 70 procent och landstingen 30 procent. Av det tillskott som fördelas med hänsyn till antal asylsökande och nyanlända får kommunerna 80 procent och landstingen 20 procent. Beräkningen är preliminär och kommer att uppdateras inför den slutliga fördelningen 2017.

Tabell 3. Fördelning av 10 miljarder till välfärden, landsting

År	Totalt, mnkr	Generell fördelning, mnkr	Generell fördelning, kronor/invånare	Modellberäknad fördelning, mnkr
2016	1 470	0	0	1 470
2017	2 300	900	91	1 400
2018	2 300	900	89	1 400
2019	2 500	1 500	146	1 000
2020	2 700	2 100	201	600
2021	3 000	3 000	284	0

Källa: Regeringens skrivelse *Preliminär fördelning kommuner och landsting*.

Från år 2021 är tanken att hela tillskottet ska ligga i anslaget för den kommunal-ekonomiska utjämningen som generellt statsbidrag.

Den preliminära modellberäknade fördelningen för år 2017 per landsting framgår av regeringens skrivelse som finns tillgänglig på denna webbsida:

<http://www.regeringen.se/contentassets/8b65b455d6ae49bfb750deee25d489c4/preliminar-fordelning-kommuner-och-landsting>

Frågor om tillskottet till kommunsektorn kan ställas till Måns Norberg tfn 08-452 77 99 eller till Signild Östgren tfn 08-452 77 45, avdelningen för ekonomi och styrning.

Läkemedel

Bidrag till läkemedelsförmånerna

Staten ingick 2015 en överenskommelse med landstingen om statens bidrag till landstingen för kostnader för läkemedelsförmånerna m.m. för 2015. I överenskommelsen ingick en vinst- och förlustdelningsmodell, som innebar att om kostnaderna för läkemedelsförmånerna översteg överenskommet belopp med mer än tre procent så skulle staten finansiera hälften av avvikelsen över tre procent. På motsvarande sätt skulle en återbetalning till staten ske i det fall kostnaderna understeg det överenskomna beloppet med mer än tre procent. Kostnadsutfallet för 2015 innebär att staten enligt vinst- och förlustdelningsmodellen ska ersätta landstingen med ytterligare 304 miljoner kronor. Denna kostnad belastar anslaget för 2016.

De 304 miljonerna samt prognostiserade kostnader för 2016 bedöms inte rymmas inom anvisat anslag. Därför föreslår Regeringen att anslaget ska ökas med 1 824,4 miljoner kronor.

Ökade resurser till Inspektionen för vård och omsorg

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) svarar för tillsyn, klagomålshantering och tillståndsgivning inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. En väl fungerande tillsyn har till syfte att säkerställa att landstingen och kommunerna upprätthåller tillräcklig kvalitet i sina verksamheter. Under hösten 2015 ökade anta-

let asylsökande och ensamkommande barn kraftigt vilket ledde till att IVO behövde prioritera tillståndsgivning för att driva hem för vård eller boende (HVB). Under samma period ökade antalet ansökningar till IVO om att driva sådana hem med cirka 700 procent. Viktiga tillsynsinsatser inom t.ex. den sociala barn- och ungdomsvården, psykiatrin och primärvården riskerar till följd av detta att inte kunna genomföras på grund av resursbrist. Detta kan få konsekvenser för patientsäkerheten. IVO får 10 miljoner extra.

Socialstyrelsen får 10 miljoner till

Socialstyrelsen ansvarar för att pröva och utfärda legitimationer för personal inom olika yrkesgrupper inom hälso- och sjukvårdsområdet, t.ex. läkare och tandläkare. I detta uppdrag ingår även att pröva och bedöma utbildningar från länder utanför EU/EES. I takt med att antalet asylsökande har ökat i Sverige har också antalet ansökningar ökat om att få sin utländska hälso- och sjukvårdsutbildning prövad för att få svensk legitimation. Genom ett ytterligare resurstillskott kan förutsättningarna för en effektivare handläggning förbättras.

Frågor om Läkemedel kan ställas till Hasse Knutsson tfn 08-452 76 62, avdelningen för vård och omsorg eller till Jonas Eriksson, tfn 08-452 78 79, avdelningen för ekonomi och styrning.

Infrastruktur, fastigheter och krisberedskap

Sänkt skatt på biodrivmedel

Regeringen bedömer att det är möjligt att sänka skatten på vissa biodrivmedel utan att komma i konflikt med EU:s statsstödsregler. Regeringen föreslår därför i Vårändringsbudget för 2016 sänkt skatt på vissa biodrivmedel fr.o.m. den 1 augusti 2016.

Biodrivmedelsfrågan är av betydelse för SKL:s medlemmar både som producenter och konsumenter, t.ex. bussar i kollektivtrafiken. Ur svenskt perspektiv spelar biodrivmedel en viktig roll utifrån omställningen till en fossilfri fordonsflotta.

Försvar och samhällets krisberedskap

Anslaget för jordskred och andra naturolyckor som budgeterats till 50 miljoner år 2016 senareläggs till år 2020.

Frågor om Infrastruktur och fastigheter kan ställas till Peter Haglund tfn 08-452 71 58 och om krisberedskap till Marcus Planmo tfn 08-452 79 65, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Miljö och energi

Kemikalier (Giftfri miljö)

En kartläggning av förekomsten av farliga ämnen som ännu inte är reglerade i EU genomförs. Kartläggningen tar sikte på farliga ämnen i konsumentprodukter. Regeringen ska tillsätta en utredning som ska analysera behovet av beskattning för att minska spridningen av kadmium och andra hälso- och miljöfarliga ämnen och tungmetaller i miljön. Utredningen ska också göra en översyn av skatten på bekämpningsmedel och analysera om skattens effektivitet samt styrande effekt avseende hälsa och miljö kan öka.

Frågor om Miljö och energi kan ställas till Ann-Sofie Eriksson tfn 08-452 78 63 och Andreas Hagnell tfn 08-452 78 66, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Arbetsgivarfrågor

Lönebildning

Regeringen konstaterar att den svenska modellen på arbetsmarknaden har bidragit till ett högt välstånd och en hög sysselsättning. En central del i denna modell är starka parter på arbetsmarknaden som förhandlar om löner och villkor. Regeringen står upp för den svenska modellen på arbetsmarknaden och avvisar idén om att staten ska lagstifta om lägre löner.

Regeringen framhåller lönekartläggning som ett verktyg för att motarbeta osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män. Regeringen har därför föreslagit årliga lönekartläggningar.

Enligt konjunkturlönestatistiken bedöms timlönerna öka med 2,4 procent under 2015. Prognosen för timlöneutvecklingen 2016 revideras upp till 3,1 procent och för 2017 till 3,3 procent. För perioden 2018–2020 bedöms timlönerna öka med 3,4 procent per år. Även om inflationen bedöms ta fart under 2017 väntas ökningen av de nominella lönerna bidra till att reallönerna fortsätter växa i relativt hög takt (2 % per år 2016 och 2017). Det är i linje med reallöneutvecklingen sedan införandet av industriavtalet.

Frågor om lönebildning besvaras av Lena Schaller tfn 08-452 75 63, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmarknad

Nyanlända

Bättre förutsättningar att kombinera jobb och utbildning kan enligt regeringen bidra till att nyanlända snabbare kommer i arbete. Regeringen avser därför att besluta om att traineejobben ska vara tillgängliga för nyanlända. Regeringen avser också att utvidga stödet för yrkesintroduktionsanställningar till nyanlända.

Ungdomar

För att möjliggöra 90-dagarsgarantin görs satsningar genom traineejobb, som kombinerar jobb med relevant yrkesutbildning, och utbildningskontrakt, som ska få ungdomar att avsluta en gymnasieutbildning. För att få fler ungdomar utan gymnasieutbildning att slutföra sina studier anser regeringen att även ungdomar utan fullföljd gymnasieutbildning ska kunna anställas med traineejobb.

Långtidsarbetslösa

Regeringen avvecklar fas 3. De som varit inskrivna i jobb- och utvecklingsgarantin i mer än 450 dagar ska i stället erbjudas extratjänster eller andra arbetsmarknadspolitiska insatser som förbättrar deras möjligheter att få ett arbete.

Möjligheten att kombinera jobb med relevant utbildning bedöms kunna underlätta för långtidsarbetslösa att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Regeringen avser därför att utvidga traineejobben och stödet för yrkesintroduktionsanställningar till att även omfatta långtidsarbetslösa.

Frågor om Arbetsmarknad besvaras av Phia Moberg tfn 08-452 76 28 och Sandra Bergendorff tfn 08-452 76 20 avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Sjukfrånvaron ökar

Sedan 2010 har sjukfrånvaron ökat och prognosen är att ökningen fortsätter 2015–2019. Sedan 2011 ökar sjukpenningtalet i snitt med 13 procent på årsbasis. I juni 2015 uppgick sjukpenningtalet till 10 dagar, uppdelat på 13 dagar för kvinnor och 7 dagar för män. Ökningen förklaras av att antalet helt nya sjukfall stiger och att dessa sjukfall blir längre. Sjukfrånvaron skiljer sig åt mellan olika sektorer. Högst är sjukfrånvaron i kommuner och landsting, medan den är lägst inom staten.

Det är de psykiska diagnoserna som ökar mest och dessa sjukskrivningar blir ofta längre än andra sjukfall. Yrken som innebär nära kontakt med brukare av olika typer av välfärdstjänster eller andra personliga tjänster, s.k. kontaktyrken, innebär en större risk för både kvinnor och män att bli sjukskrivna på grund av en psykisk diagnos.

Den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffades från och med 1 februari 2016. I september 2015 presenterade regeringen ett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro. Åtgärdsprogrammet bygger på att regeringen,

berörda myndigheter, arbetsgivarnas parter och hälso- och sjukvården tillsammans tar ansvar. Det handlar om förebyggande åtgärder, insatser under sjukfallet och stöd tillbaka till jobb. Målet med åtgärdsprogrammet är ett sjuktal om 9 dagar år 2020.

Samtal med parterna

Regeringen fortsätter samtal med arbetsmarknadens parter om hur sjukfrånvaro ska kunna förebyggas samt hur ett användbart stöd för rehabilitering och omställning bör utformas.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning besvaras av Tina Eriksson tfn 08-452 77 27 och Örjan Lutz tfn 08-452 74 82, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Regeringen avser ta initiativ till utredning kring ett förlängt arbetsliv och ett samarbete med parterna härom. Regeringen föreslår också sänkt löneskatt för äldre över 65 år i syfte att förlänga arbetslivet.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid ålderdom besvaras av Victoria Hansson tfn 08-452 75 07, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmiljö

Regeringen avser att indirekt satsa på arbetsmiljöförbättringar i kommuner och landsting genom ökade statliga stöd. Primärt i syfte att ge utrymme för ökad personaltäthet.

Bedömningen var att det fanns ett behov av ökade resurser i många av välfärdens verksamheter och att detta behov hade ökat till följd av det stora antalet asylsökande. Primärt menar regeringen att pengarna ska skapa utrymme för rekryteringar.

Frågor om arbetsmiljö besvaras av Ned Carter tfn 08-452 76 23 och Gunnar Sundqvist tfn 08-452 71 08, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Jämställdhet och diskriminering

Sveriges regering menar att de är en feministisk regering som arbetar för jämställdhetsintegrering och jämställdhetsbudgetering, det vill säga att politikens jämställdhetseffekter ska synliggöras i underlag inför alla budgetbeslut. Till följd av den förda politiken finns inte några specifika jämställdhetsåtgärder inom det arbetsgivarpolitiska området.

Regeringen har tillsatt en utredning som ska se över föräldraförsäkringen (dir. 2016:10). Utredningen ska ta fram förslag om hur föräldraförsäkringen kan bidra till såväl jämställt föräldraskap som jämställdhet på arbetsmarknaden.

Frågor om Jämställdhet besvaras av Christin Granberg-Norberg tfn 08-452 76 30 och Charlotta Undén tfn 08-452 71 62, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

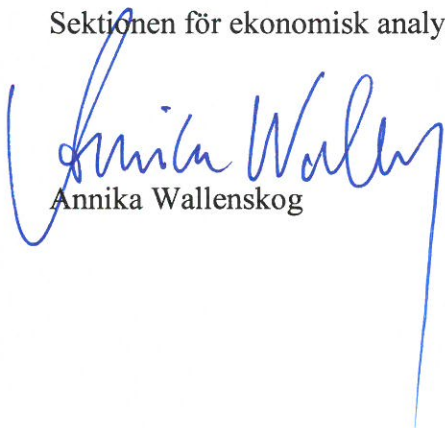
Snabbspår för nyanlända

Hittills har snabbspår presenterats för ett flertal yrken, exempelvis kockar, lärare, sjuksköterskor och läkare. Fler snabbspår kommer att presenteras. En viktig komponent i snabbspåret är att validering och praktik kan påbörjas innan sfi-studierna är avklarade och att studierna i svenska anpassas till yrkets krav. Regeringen har också intensifierat arbetet med validering och genomfört en omfattande förstärkning av kompletterande utbildningar. Detta möjliggör för personer med utländsk utbildning att få en svensk examen eller behörighet att utöva sitt yrke i Sverige.

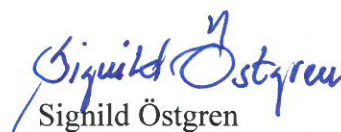
Frågor om snabbspår kan ställas till Maria Johansson tfn 08-452 77 42, avdelningen för vård och omsorg.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Sektionen för ekonomisk analys

Annika Wallenskog

Signild Östgren